

MIZERIA TIGANILOR ROMÂNII DIN EXIL

SALA DE LECTURĂ

În 1989, ziaristi francezi au început să scrie despre taberele de romi apărute la periferia marilor orașe. Ei nu estimau încă amploarea pe care o va căpăta fenomenul după căderea comunismului în Europa de Est FOTO: Raluca Bara

În cotidianul Le Monde de la 12 septembrie 1989, Danielle Rouard scria despre un fenomen nou în viața socială a Franței: imigranții romi refugiați din România. Locuțiile improvizate prin parcuri și pe terenuri virane, cerșitul, suspiciunile de furt erau unele dintre primele probleme pe care acest tip de imigranți le aduce în spațiul francez. „Ascunsă după un boschet, o țigancă fără vârstă stă întinsă pe o saltea defundată, cu un copilăș de 2 luni atârnat la sânul ei slab. Mormane de haine deformate și copiii în zdrente: Biso, mamă a șapte copii, sosită nu se știe de unde, și-a așezat noaptea trecută tabăra la marginea acestui teren viran. Ea a auzit - dar de unde? - că 100 de romi care au fugit din țara lor, România, s-au adăpostit pe acest câmp prăfuit de pe malul Senei, departe de privirile poliștilor. Refugiații fără documente, fără bani și fără locuințe au debarcat la începutul lunii iunie. La mijlocul lunii august au fost descoperiți de Direcția Departamentală de Acțiune Sanitară și Socială

(DDASS). Alertată de un jurnalist de la cotidianul Paris-Normandie, DDASS a anunțat la rândul ei și asociația Médecins du monde de pe plan local. De atunci această asociație le asigură îngrijirea elementară și mobilizează voluntari, de la primării la prefectură trecând prin Crucea Roșie și toate serviciile sociale competente. «Nu putem să acceptăm o astfel de mizerie. Trebuie să găsim o soluție și să le rezolvăm situația», explică doctorul Vincent Lajarige, responsabil cu această intervenție. Sâmbăta asta, 9 septembrie, după prânz, el și soția lui, Marie, medic generalist, sunt pe poziții. Asistați de salvatori de la Crucea Roșie, îi vaccinează pe toți contra poliomielitei și a tetanosului. Vin când sunt strigați. Copiii plâng, câțiva bărbai înțercă să se fofileze de frică. Examinarea durează foarte mult, pentru că, pe lângă problemele obișnuite, în această tabără răia face ravagii. Unii au deja leziuni. În singurul cort, oamenii sunt tratați rând pe rând și obligați să-și schimbe hai-

nele. Jumătate dintre ei au fost examinați. Din lipsă de timp, ceilalți vor fi îngrijiți la următoarea vizită, marțea viitoare. Această din urmă inegalitate provoacă crize și discuții aprinse. Cei care au sosit primii sunt speriați de aflulul brusc provocat de speranța unei situații legitime în viitor. La început au fost 75, apoi, la începutul săptămânii, 91, iar sâmbăta asta, peste 100. Astfel că Biso, proaspăt sosită, se ascunde într-un boschet de frică să nu fie respinsă, deși suferă. Face un semn cu mâna, dând de înțeles că vrea să vorbească. Nu este încă refăcută după ultima naștere. Are numai forța de a pronunța câteva cuvinte, de a-și arăta sânul care „o doare” și pe copilul epuizat. Anunțată, Marie Lajarige îi examinează pe amândoi, mamă și copil. Amândoi au temperatură foarte mare. «Nu putem să-i lăsăm să petreacă noaptea sub cerul liber. Trebuie să-i spitalizăm», decide medicul. Tabăra de pe terenul viran nu este dotată cu nimic. Nu există nici un cort ridicat: primarul din

Tourville-la-Rivière a refuzat să elibereze o autorizație de campare, chiar provizorie, de frica faptului că romii ar putea prinde rădăcini. Nici o sursă de apă potabilă la mai puțin de trei kilometri, spălătură în Sena, căruțe vechi în care dorm cei mai mici. De mâncare, ce se găsește prin pubele, resturi și ce mai primesc cerșind. Fiecare familie și-a amenajat colțul ei. Pături aruncate, câteva cutii unde sunt aranjate provizii, un bidon cu apă. O «mare doamnă», poreclită astfel pentru felul ei de a fi, și-a întins o șoforă pentru a-și delimita teritoriul. Ea și-a instalat o masă și, pe mușama, bea cafeaua, băutura tradițională de primire a invitaților. Este româncă, măritată cu un «rom» român, ține să ne explice, într-o încercare absurdă de a-și afișa superioritatea pe acest teren viran. Vremea a fost blândă în vara asta, ploile rare, dar acum? În câteva săptămâni, pe acest teren vor veni buldozerele: aici se va construi un hipermarket.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Garderoba de coșmar

Lidia Marinescu terminase Liceul pedagogic în vara lui 1989, iar toamna a găsit-o predând la o grădiniță din București. „Cel mai mult m-am bucurat că am scăpat de uniformă. Dacă e să-mi aduc aminte cu amar de ceva din perioada aia, mă gândesc la lipsa hainelor. Mă uitam întotdeauna cu invidie la colegile și prietenele mele care aveau blugi aduși din străinătate de diverse rude sau alte haine cumpărate de la bișnițari. Eu locuiam cu părinții mei și ei aveau reguli la fel de stricte ca ale sistemului în ceea ce privește garderoba mea. Tata nu m-ar fi lasat niciodată să ies din casă cu părul

lăsat pe spate sau cu o fustă care să salte de genunchi. N-aveam voie să port pantaloni - asta era obsesia mamei - și nici pantofi cu toc. De altfel, singurii pantaloni pe care îi aveam în șifonier erau cei de la costumul de trening cu care mă duceam la orele de sport în liceu. Și cei de pijama. Nici când «am ieșit pe salariu» n-aveam voie să mă duc să-mi cumpăr haine singură. Mama mergea mereu cu mine sau mi se dădeau haine de la prietenul tatălui meu, care le aducea de la polonezi. Prima dată când mi-a spus tata despre el, am sărit în sus de bucurie.

Îmi și imaginam fuste de blugi, bluze colorate, panglici de păr... Dar tata nu m-a lăsat cu el. Mi-a zis: «Lasă, că știu eu ce să-ți iau!». Și s-a dus singur. S-a întors, evident, cu cele mai bătrâncioase costume din lume. Nici pe mama nu aș fi văzut-o îmbrăcată cu ele. Tata era tare mândru de el. M-a pus să le probez pe toate, să mă învârt prin fața oglinzii și jur că i se umezeau ochii când mă vedea îmbrăcată ca o babă. Și eu aveam lacrimile în gât, dar ale mele erau de ciudă. După ultimul costum probat - un deus-piece mov cu dungi albe și cu o floare mare în piept -, tata a

început să aplaude și mi-a zis emoționat: «Ce frumoasă ești!». Ei, în momentul ăla, am izbucnit. N-am mai putut, pur și simplu. Mi-au tăsnit lacrimile, am aruncat sacoul de pe mine și m-am repezit la coșulețul de pe masa de cusut a mamei. Am luat foarfece și am început să ciopârțesc fusta, care trecea cu o palmă de genunchi. Acum, când mă gândesc, cred că am fost chiar decentă. Adică am tăiat-o fix cu o palmă deasupra genunchiului și i-am făcut o crăpătură pe un picior până aproape de fund.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

12 SEPTEMBRIE

De vorbă azi cu Naza. Nu ne mai văzusem de câți ani? Li spunem că, observând, analizând și întorcând pe toate fețele totul în jurul meu, descompăr tot mai multe semne sigure de nevroză. La care el mă întreabă: „Dar nu crezi că această freneză analitică este simptomul

cel mai clar de nevroză?” Doina Jela, *Telejurnalul de noapte, București, Editura Vremea, 2005, p. 387*

Nu pierdeam nici o ocazie de a face presiune asupra Guvernului român. (...) În aceste circumstanțe, și conștient că succesiunea trebuia pregătită fără întârziere, am căutat să iau legătura cu Ion Iliescu, pe care-l cunoscusem foarte puțin în timpul primei mele șederi în Româ-

nia. Cei care erau în legătură cu el, ca profesioniști, în Casa Scînteii, unde erau reunite redacțiile ziarelor și editurile, m-au sfătuit să n-o fac. Era, spuneau ei, constrâns să fie foarte prudent, căci Radio Europa Liberă îl prezentase aproape ca pe un disident și, în orice caz, ca pe omul care putea, într-o zi, lua locul lui Ceaușescu: o publicitate măgulitoare, dar plină de riscuri. Ipoteza Radioului Europa Liberă se baza pe ce se stia despre el. Nu fusese el, când era

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

Subiectul trecerii turiștilor redegești, prin Ungaria, spre conaționalii din Republica Federală Germană (RFG), ținea capul de afiș al presei mondiale de ceva timp. Sosise momentul ca și România să adopte o poziție oficială. Institutul Central de Fizică desăfușura, în cadrul Centrului de Fizică Pământului și Seismologie (CFPS), un program destinat cercetării cutremurelor din zona Vrancea. Muncitorii brașoveni excelau la „pregătirea ideologică”.

România a condamnat „fuga” turiștilor est-germani

Subiectul trecerii turiștilor redegești, prin Ungaria, spre conaționalii din Republica Federală Germană (RFG) ținea capul de afiș al presei mondiale de ceva timp. Sosise

momentul ca și România să adopte o poziție oficială. Prin intermediul agenției Agerpres s-a publicat un comunicat. „Opinia publică din țara noastră a luat la cunoștință cu legitimitate îngrijorare despre acțiunea ilegală a RFG de ademenire și aducere, prin Ungaria, a unui mare număr de cetățeni ai Republicii Democratice Germane (RDG). Această acțiune, care contravine în mod flagrant acordurilor și convențiilor internaționale, normelor de relații dintre state independente și suverane, reprezintă un amestec deschis în treburile interne ale RDG, o gravă încălcare a drepturilor omului, a legilor naționale și legislației altor state, înscrindându-se în campania organizată de curcurele revanșarde, revizioniste și șovine împotriva țărilor socialiste, a socialismului în general.

(Continuare în pag. a II-a)

Mineritul din Voivozi: o lume aparte!

Faptul că minerii au dus-o cel mai bine în România dinaintea de 1989 nu mai reprezintă pentru nimeni o noutate. Pe lângă respectul pentru sacrificiul pe care îl făceau pentru a asigura materia primă necesară sistemului național de energie, minerii din întreaga țară reprezentau o lume aparte. „Noroc bun” era salutul firesc pe care și-l dădeau toți oamenii angrenați în acest sector aparte, de la tată la fiu, de la bunica la nepot. Sentimentul de unitate, de apartenență al unei clase sociale, nu a fost niciodată mai puternic ca înainte de '89 în rândurile ortacilor. Tocmai de aceea, când vezi minele României închise de ani buni, nu

poți să nu te gândești cu tristețe la dispariția bruscă, șocantă și violentă a unei activități, pentru care și-au riscat viața zi de zi, oră de oră, niște generații de mineri. Bihorul s-a putut mândri de-a lungul vremii cu bogate și diversificate zone de minerit. Începând de la uraniul din zona Băița până la lignitul de la Voivozi și nisipul bituminos de la Derna-Tătăruș, mii de bihoreni au coborât în mine pentru a le oferi familiilor o pâine pe masă. Azi, din păcate, Bihorul se află pe lista neagră a disponibilizărilor de mineri, însă a reușit, prin experiențele de la Voivozi să obțină o „bulină albă de la Washington, mai

precis de la Banca Mondială, pentru modul profesionist în care au finalizat proiectele de închidere și conservare a vechilor cariere!

Primii mineri - slovaci

Cronicile arată că primii mineri din zona Voivozi au fost, la sfârșitul secolului XIX, slovacii aduși inițial de groful Baranyi ca tăietori de lemne. Cele 50 de familii de coloniști au intermali satul Budoi, iar apoi și Vărzarii și Varvizii.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN BANCOTECA „EPOCI DE AUR”

Porumbelul păcii și papagalul Lăudac

Printre cele mai interesante pătăni la care mi-a fost dat să asist, în calitate de „ziarist cooptat în colectivele de stilizare a intervențiilor participative la reuniunile de lucru ale partidului”, una mi se pare deosebit de semnificativă, din mai multe puncte de vedere.

Întâmplarea cu pricina s-a petrecut la o consfătuire de lucru pe probleme economice, convocată - firește! - din inițiativa și sub conducerea secretarului general al partidului. După tipicul derulării unor asemenea evenimente, despre care am mai vorbit în câteva rânduri, azimutul lucrărilor era dat de „magistrala expunere a Tovarășului, document politic, profund științific și consecvent revoluționar, de o excepțională valoare teo-

retică și practică” etc., etc., etc. Și, tot conform aceluiași scenariu, fiecare vorbitor trebuia (musai!) să își facă autocritica și să își ia angajamente. Firește, în fața secretarului general al partidului!

Numai că la respectiva reuniune de lucru s-a întâmplat un fapt cu totul și cu totul ieșit din comun. Anume un tovarăș (să îl numim, convențional, „tov. S.”) nu a vrut, în raptul capului, să-și facă autocritica. Toate stăruințele, toate diligentele, toate argumentele rămăneau fără rost. „Tov. S.” avea un argument infailibil: „Eu reprezint organizația județeană Argeș a PCR. De această organizație răspunde, din partea CPEx, Tovarășa Elena Ceaușescu. Deci organizația noastră este o organizație de partid-model. Iar o

organizație de partid-model nu poate avea lipsuri și neajunsuri!”

„Argumentele” astea nu l-au convins, se pare, și pe Emil Bobu, cel care dădea „ultima viză” cuvântărilor, înainte de a fi... cuvântate! În consecință, am fost trimis să îl caut pe respectivul „tov. S.” și să îl conving să „își facă autocritica”. Din om în om, i-am luat urma! Am aflat, astfel, că sus-numitul „servea masa” la Restaurantul „Cismigiu”. „Te duci după el, îl scoli de la masă și îl pui să scrie autocritica”, a sunat comanda socială.

La restaurant, „tov. S.” era în companie selectă, numai lume bună, în frunte cu primul secretar al județenei de partid.

(Continuare în pag. a II-a)

CRONICA NEAGRĂ

O carpetă cu păun, cât 10 Bălcescu la bursa rechizitoriilor

„Mercuriarul” obiectelor furate. Alți infractori, altă marfă. Să vedem ce mai ciordeau hoții de cartier ieșeni acu' două de ani. Răsfoim sentințele penale de atunci. Patru casete Sony, trei casete audio ORWO, o casetă TDK. O carpetă cu păun. Un frigider Minsk și un televizor Sirius, hibrid. Hibrid, adică atât cu lămpi, cât și cu circuite, microprocesoare, diode și altele, binecunoscute astăzi. Și încă una! O stație de amplificare „Doina”. Sau un termos chinezesc, un cean de aluminiu. O mașină de cusut Singer. Perdea Pașcani. La metru. O balie. Pentru cine nu știe, e un fel de lighean mare din tablă, ca un trunchi de con cu baza mare, în care

începeau multe rufe, dar și doi-trei copii mici, la spălat... Un cal. Radiocasetofon Sanyo. Casetofon marca Electronica București. Cafea boabe. Aparat de radio „Pescăruș”. Pachete cu lame de ras. Bicicleta Pegas. Aparat de radio marca „Spidola”. Un halat. Aparat foto. Picapuri (pick-up-uri). Un pistol de lipit. Toate acestea din urmă sustrase după fortarea geamurilor ori a ușii. Clasic, ca mai toate furturile. Ultimele două piese, de această dată de la Magazinul Foto-Muzica Iași. Prejudiciu: 2.383 de lei. Mașină de spălat Albalux. Ceas Maiaș. Pahare de cristal Bohemia. Țigări „americanești”. Kansas. Săpun Rexona și Palmolive. Radio Selena

(foarte bun), o spun cei care au avut, dar nu era fabricat în România, ci undeva în lagărul socialist, parca Cehia! Aspirator Buran. Ia să dăm și prețurile de „mercurial”. Pentru că și prețurile în magazine se stabileau tot prin decrete de stat în spatele cărora zâmbea secretarul general al partidului. Aparatul radio Selena costa 1.260 de lei. Cel puțin așa scrie în rechizitoriu. Magnetofon Z. K. Unirea - 2.450 de lei. 20 de benzi magnetice - 2.660 de lei. Un pachet de țigări Kent sau „americanesc” costa cam 100 de lei, un Bălcescu, adică. Un săpun tot atât era.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

12 septembrie (marți)

Soarele a răsărit la: 6:51, a apus la 19:32
Luna a răsărit la: 18:03, a apus la 02:38
Sărbătoare creștină: Sf. Mc. Auto-nom, Macedonia și Teodul (Odovania) Prapricului Nașterii Maicii Domnului

S-a întâmplat la 12 septembrie 1989

● În capitala Irlandei s-a desfășurat o întâlnire a parlamentarilor din C.E.E. și din țările arabe, consacrată problemelor privind convocarea unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu, intensificării cooperării în zona Mediteranei și a Golfului. Participanții la dezbateri, care reprezentau parlamentele din 24 de țări, vor acorda, de asemenea, atenție eforturilor menite să contribuie la încetarea focului în Liban și angajării de negocieri între părțile în conflict pentru realizarea unei reconcilierii naționale.
● Comitetul ministerial tripartit al Legii Arabe de mediere în Liban urmau să se reunească pe 13 septembrie la Jeddah, în Arabia Saudită, pentru a stabili noi modalități de continuare a eforturilor sale diplomatice în vederea soluționării conflictului intern libanez - anunța agenția KUNA.
Romana VINTILĂ

Mizeria țiganilor români din exil

(Urmare din pag. 1)

Creștini acolo, creștini și aici

Toți acești exilați sunt cetățeni români, țigani sedentarizați de mai multe decenii. Traiul nomad este interzis în România. Acolo, oamenii erau mecanici, zugrăvi sau muncitori necalificați. Aveau casele lor, moștenite de la părinți, frecventau biserica lor penticostală, în ciuda persecuțiilor, pentru că președintele Ceaușescu nu tolera alt cult decât pe cel ortodox. Miliția, spun refugiații, făcea razii regulate în locuințele lor de cult, făcând uz de forță, dar nereușind să le schimbe convingerile religioase. Ii aresta și le dădeau drumul după ce îi tăbăcea în bătaie. Până în 1986, când autoritățile le-au demolat casele individuale pentru a construi blocuri, românii și-au plâns casele, care erau pentru ei un simbol. Apoi Miliția le-a distrus bisericile penticostale: românii și-au pierdut astfel și lăcașurile de cult. Unii, din disperare, s-au sinucis. Alții au fugit din țară.

Iată povestea lui Mura. Acest tânăr tată, originar din Gătaia, un orașel din România, și-a încercat norocul acum trei ani. Era mecanic auto și învățase câteva cuvinte în franceză la școală. A urmărit camioanele înmatriculate în Franța, „pământul libertății”. Până la urmă a transportat a acceptat să îl ascundă într-un container pe el și pe familia sa. Mura a plătit trecerea pentru el, soția sa și copilul cu bani grei: 15.000 de franci de persoană. Peste trei zile,

familia a ajuns la Valenciennes, cu puțin aur în buzunare primit de la apropiații rămași în țară, dar fără viză sau pașaport. Mura, abil și foarte hotărât, a făcut repede o cerere pentru a obține statutul de refugiat politic. Fugise de „persecuțiile românești”. Voia de lucru și să fie „în regulă”. Oficiul Francez pentru Protecția Refugiaților și Aparizorul (OFPRA) i-a eliberat un permis roz, titlul provizoriu care îi deschide calea către ajutoarele de integrare și către un loc de muncă. În final și-a găsit și o locuință într-un bloc în Petit-Quevilly, la periferia orașului Rouen.

Problema documentelor

Alți romi au fost opriți la Cleon și la Grand-Couronne. După ce au traversat Dunărea înot și Iugoslavia la pas, au ajuns în Italia, apoi în Franța. Alții nu au fost atât de norocoși. Astfel, Jessica, 30 de ani, șase copii, a fost prinsă de Miliție și închisă pentru șase luni și bătută cu sălbăticie. Și acum se mai văd cicatricele. După alte trei încercări eșuate de a pleca, a reușit, în final, să ajungă la sotul ei în Rouen. Un al șaptelea copil li s-a născut pe pământ francez. Și ei au permisul roz. Mura nu mai are azi nici un act. Cererea sa a fost respinsă de OFPRA, ca și recursul pe care l-a făcut la 3 august anul acesta, din lipsă de documente care să ateste persecuția la care a fost supus în România. Conform legii, are la dispoziție o lună să părăsească teritoriul francez. Și-a pierdut locuința pen-

Ajunși pe malurile Senei, țiganii români au intrat în atenția organizației umanitare Medecins du monde, care s-a ocupat de acordarea unor ajutoare sociale și medicale FOTO: Alexandru Molovata

tru neplata chiriei, nemaivând de lucru în lipsa «actelor». Tatăl său a murit într-o închisoare din România. Mama sa continuă să fie persecutată de Miliție. Apartamentul său din Petit-Quevilly s-a transformat cu timpul într-un domiciliu pentru 22 de romi. Vecinii nu au văzut cu ochi buni instalarea acestui «trib». Familia trăia potrivit tradiției sale, simplu, dar zgomotos; victimă a zvonurilor despre furturi, au fost dați afară. De la începutul lui iulie, românii s-au așezat pe un teren viran și în scurt timp li s-au alăturat și cei din Cleon, goști din motive asemănătoare. Medecins du monde cere autorităților o relocare a acestora într-un centru de tranzit: «Va trebui redeschis unul, care a fost închis acum câteva luni, pentru că centrele existente sunt pline». Asociația mai cere un ajutor provizoriu de integrare: fără el, cum ar putea supraviețui acești oameni?

Dar organizația se luptă în primul rând, ca de altfel și exilații romi, pentru reglementarea statutului lor, de la caz la caz. Pentru primirea unor permise de muncă periodice cu care să poată munci. «Romii trebuie să-și asume răspunderea; nimic nu va fi ușor de obținut», repetă Vincent Lajarige. «Aș vrea să fiu tratat ca africanii, chinezii, francezii», șopteste fratele mai mic al lui Mura. «Fără favoruri; dar cu un loc de muncă. Orice loc de muncă, un acoperiș. Ne spunem: e greu în România. Dar aici nu este oare și mai greu?»

DIN BANCOTECA „EPOCI DE AUR”

Porumbelul păcii și papagalul Lăudac

(Urmare din pag. 1)

Cerându-mi scuzele de rigoare, l-am abordat, explicându-i despre ce este vorba în propoziție. Atât i-a trebuit haidamacului! Mai ales că era și cam parfumat: — Pleacă, băi țăști-băști, de-aici. Cară-te din ochii mei că te ia mama dracului!

Injurat-neinjurat, am făcut o ultimă încercare de a-l aduce la mai bune sentimente. Inutil. Ba, ca să fie mai convingător, mi-am smuls textul „cuvântului” pe care îl adusesem cu mine și l-am rupt, spre delicia onoratei asistente.

Conformându-mă zicalei, „nu te pune cu omul prost / e'are mintea odihnită”, m-am îndreptat spre ieșire. Sesizând că se îngroașă gluma, primul secretar de la județeană de partid s-a sculat, pripit, de la masă și a încercat să mă convingă cum că „tov. S.” e cam nervos, dar „nu e băiat rău la suflet” și că, mai târziu, își va veni la mai bune sentimente.

M-am dus glonț la mșa colectivului și i-am relatat sfăgia ipochimenului. Aceasta s-a dus, și mai glonț, „unde va SUS”, de unde a revenit ceva mai liniștită cu semnul „Cuvântul tov. S. rămâne așa cum l-a scris el!”

A doua zi, printre primii vorbitori era chiar „tov. S.”. În încăperea în care ne aflam, tot colectivul de „cuvântători” era numai ochi și urechi pe monitoarele pe care se vedea ce se petrece la Sala Palatului, unde se desfășurau lucrările reuniunii.

Când „tov. S.” a ajuns la microfon, Emil Bobu, care stătea alături de Nicolae Ceaușescu, i-a făcut un semn cu creionul, ceva de genul

„ăsta e omul!”

A citit „tov. S.” ce a citit, firește fără autocritică. Atunci când a ajuns la partea de politică externă, adică atunci când a rostit formula magică: „Dumneavoastră, strălucit erou al păcii și colaborării între popoare”, Ceaușescu a erupit, pur și simplu: — Lasă asta cu „Porumbelul păcii”. Asta o știi și tu. Mai bine spune-ne, voi nu aveți lipsuri și neajunsuri? Sau nu vreți să vă faceți autocritică?

De-a dreptul năucit, ipochimenul a băiguit ceva despre niște tablă pe care Combinatul de la Galați nu le-a livrat-o la timp și de aceea ei au rămas cu producția în urmă la anumite sortimente.

Din nou, Ceaușescu a luat foc: — Uitați-vă, tovarăși, la el! Uitați hal de comunist. Numai alții sunt de vină, ei sunt dați dracului!

După care s-a calmat: — Mai ai ceva de spus? — Cum își pierduse cu totul controlul, „tov. S.” și-a reluat cuvântul de la: „Strălucit erou al păcii”...

Atunci, Ceaușescu s-a sculat în picioare, a luat mapa cu hârtii pe care o avea în față, a trântit-o cu putere de masă și i-a strigat: — Leși afară!

Pur și simplu terminat, „tov. S.” a coborât de la tribună, dar, până să ajungă la ieșirea din sală, i s-a făcut rău.

S-au întâmpat, toate astea, aproape de sfârșit. Numai că o asemenea poveste nu a fost decât o excepție — și așa greu de crezut! —, știute fiind imensele delicii pe care osanalele politico-ideologice, din ce în ce mai deșănțate, anii din urmă, le provocau cuplului prezidențial.

Serban CIONOFF

ARTICOLUL ZILEI

Moment unic: să filmezi curajul pe o furtună adevărată

Marea Neagră. Arhipelagul celor șapte platforme românești de foraj și exploatare a sondelor marine, filmate de sus: „Gloria”, „Orizont”, „Atlas”, „Jupiter”, „Prometeu”, „Saturn” și „Fortuna”. Platforma de foraj marin „Gloria” în perimetrul zăcămintului „Lebăda”, cu flacăra tripodului strânsă. 7 mai '87, orele 15:45. Suntem martori cu aparatul de filmat la cea clipă memorabilă când deasupra Mării Negre se aprinde o flacără ce vestește o nouă victorie a inteligenței umane, a inteligenței tehnice românești. „Gloria” a început să producă.

Este un succes de seamă al petroliștilor români care lucrează acolo în largul Mării Negre, înscrisându-și activitatea pe culmile performanțelor tehnico-științifice, atinse doar de puține țări din lume. Suntem prezenți și noi, aici, în largul mării, la

punctul de ancorare și transfer din sistemul de exploatare industrială a țitelului din zăcămint „Lebăda”. „Primul punct de ancorare și transfer” se intitulează și filmul nostru documentar-artistic într-o fază avansată de lucru. Acum 20 de ani am urmărit etapă cu etapă consemnând pe peliculă imagini-document de o inestimabilă valoare din activitatea petroliștilor noștri de pe Marea Neagră. Se știe — din istoria forajului marin — că în luna octombrie 1989 se implinesc 10 ani de la descoperirea primului zăcămint de hidrocarburi în cel de-al treilea puț, forat cu ajutorul platformei de foraj marin „Gloria” în platoul continental al Mării Negre. Octombrie '79 — octombrie, '89, în această clipă a împlinirii, când petrolierul „Bocșani”, din flota întreprinderii de foraj și exploatarea sondelor marine Constanța, acostează la

primul punct de ancorare și transfer al țitelului extras din zăcămint pentru a transporta o nouă încărcătură de țite în Portul Constanța, în filmul nostru începe un remember cinematografic al întregii epoei a cuceririi acestei noi și necesare bogății. Menționez că România se înscrie printre primele zece țări ale lumii în stare să caute și să descopere izvoarele „aurului negru” în platoul continental.

Și pentru că e clipa rememorarilor, aș vrea să amintesc de filmografia mea de început, care cuprindea, printre altele, și tema muncii oamenilor în condiții de izolare prin natura profesiei lor: paznic de far, meteorologul de la Vârful Omu sau revizorul din tunelurile magistrale de cale ferată Bumbești-Livezeni și paznic de stânci ale aceleiași magistrale din filmul „Pretutindeni muncescoamenii”

sau copiii din „Școala de la Meri”, din aceeași zonă geografică sunt câteva titluri de filme-martori care îmi justifică îmbogățirea filmografiei mele cu un ciclu de pelicule inspirat de istoria contemporană a forajului marin din ultimii 20 de ani, din care citez numai câteva titluri de filme vizionate de spectatori: „Avanpremieră”, „Petronauiții”, „Premieră în largul Mării Negre” sau „La echinoziul de toamnă”. Titluri de film pe tema cu variațiuni din istoria platformelor românești de foraj marin, în care munca sondorilor marine poate fi asemuită — respectând proporțiile — cu munca cosmonauților, căci pregătirea sondorilor marinari se poate compara cu cea a cosmonauților. Cosmonauții de la bordul navelor cosmice se îndreaptă cu vehiculelor lor spre alte planete extraterestre. Sondorii marinari, geologii și ceilalți

membrii ai echipajului de la bordul celor șapte platforme de foraj marin „călătoresc” spre adâncurile geologice ale planetei Pământ. Filmul documentar „Primul punct de ancorare și transfer” va fi, cred, un bun prilej de cunoaștere prin flashback a oamenilor petrolierului marin românesc. A oamenilor obișnuite, confrunțați cu situații neobișnuite, în momente importante și dificile din munca lor, și pe măsura lor, a oamenilor care au făcut această istorie a forajului marin, a oamenilor care au trăit etapele ei cu toată ființa și dăruirea lor, care au tratat de la entuziasmul și bucuria descoperirii, în octombrie '79, a zăcămintului „Lebăda” la înfruntarea hotărâtă a riscului suprem, atunci când a fost nevoie.

Jean Petrovici
Cinema, nr. 9/1989

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Devenise un fel de exilat intern în calitate de director al unei edituri tehnice, ca atâția alții care încetaseră să placă sau a căror carieră nu mai corespundea vederilor autoritatului. Deci, i-am telefonat, amintindu-i că fusese cu 15 ani în urmă la o recepție la mine. Mi-a răspuns politicos că o invitație acum ne-ar compromite pe amândoi și mi-a cerut să mă abțin. Era clar că voia să evite provocările, păstrându-și în același timp șansele de viitor. Tot ce puteam înțelege era că efectiv se pregătea pentru ceea ce avea să se întâmple după Ceaușescu.

Jean-Marie Le Breton,
Sfârșitul lui Ceaușescu. Istoria unei revoluții. Cu o prefață de Nicolae Manolescu. În românește de Ioana Cantacuzino, Editura Cavallotti, 1997, p. 72-73

Am primit un nou roman de la draga mea Elisabeth H., un nou Thoman Pynchon: Gravitu Rainbow (Curcubeul gravitației), din 1973, un roman gros de vreo 800 de pagini pe care, dacă-l citești până la jumătate, ai dreptul după aceea să-l citești și pe sărite, alegând ca dintr-un imens cozonac numai stafidele, stafidele fiind acele mici poeme nebune, amintind de Joyce, dar mult mai licențioase și drogate la propriu și la figurat de starea poetului. Pynchon e un poet excepțional și prozator exasperant pentru cititorul neavizat de faptul că

lumea autorului, fantezia lui pot să taie în carne vie. Ca să nu mai vorbim că uneori dai peste zone de plictis total, deși este vorba despre anul 1944, despre blitz-uri peste Londra care bagă groaza în toți oamenii, despre noua rachetă germană V 2, o rachetă ultrasonică arătându-se în toate culorile curcubeului, dar care se aude urlând numai când a ajuns pe pământ și a sfârșecit totul. Voia. În plus, ofiterul american Tyrone Slothrop este interesat mai mult de bombardamentele personale printre femeile orașului și fiecare nouă cucerire e notată cu o stea pe harta Londrei. Dar misterul cel mare e că aceste rachete bat în aceleași locuri pe unde ofiterul tocmai trecuse, și deodată el o pornește pe urma naziștilor pentru a descoperi misterul rachetelor lor.

Se spune că acest roman e psihedelic, un galop de șampanie și că nu are egal în literatura modernă. În el se amestecă un talmeș-balmeș de știință și mit, droguri și rock'n'roll, o parabolă a tentației suicidare a timpului nostru și o viziune a civilizației ca o mare conspirație, idee repetată și în penultimul său roman. Totuși, citatul din Werner von Braun, la începutul primului capitol al cărții („Natură nu cunoaște o asemenea exterminare, ea cunoaște numai transformarea. Tot ce știința m-a învățat și urmează să mă învețe îmi întărește și mai mult credința în existența spirituală după moarte.”).

Gabriela Melinescu,
Jurnal suedez II (1984-1989),
Iasi, Polirom, 2002,
p. 276-277

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Este de neînțeles atitudinea autorităților din Republica Populară Ungară, care, neoscind înțelegerile bilaterale convenite cu RDG, admit și chiar înlesnesc trecerea ilegală, prin Ungaria, a cetățenilor din RDG spre RFG. Este necesar ca RFG să înceteze aceste acțiuni împotriva RDG, care contravin prevederilor înscrise în Actul final al Conferinței de la Helsinki, afectează climatul general european, cauza întârzierii încrederii, colaborării și păcii în Europa și în lume.”

Cercetarea cutremurelor

Institutul Central de Fizică desfășura, în cadrul Centrului de Fizică Pământului și Seismologie (CFPS), un program destinat cercetării cutremurelor din zona Vrancea. Datele erau furnizate de Stația seismică Vrancea. Nu era singurul program în domeniu. Sub egida „Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare” și a Organizației pentru Cultură, Știință și Educație ONU, se studia reducerea riscului seismic în Balcani.

Complexul Lujerului, aproape de final

Aproape de stația de metrou „Armată Poporului”, spre pasajul ruter Lujerului, se construia de zor

„Complexul comercial agroindustrial”. Era momentul montării cupolei, proiectată de Institutul de construcții, catedra de geodezie-topografie. Lucra la obiectiv Brigada 3 a ACM 7 și întreprinderile bucurăstene IIMI, IACEB și ICMCC. Se muncea la „foc continuu”, în mai multe schimburi. Pentru o aprovizionare rapidă, în mijlocul șantierului se amenajase un poligon de prefabricate.

Muncitorii oșeni, lipsiți de „spirit combativ”

Întreprinderea de In și Cănepă din Negrești-Oaș stătea bine la capitolul practică. Producția industriei locale se baza, în mare parte, pe realizările muncitorilor oșeni. În schimb, la teorie, comunistii din fabrică erau rezonanți. Cel puțin așa reiese din ancheta Scinteii, la comitetul de par-

tid al întreprinderii. Bunăoară, „materialul de analiză”, de câteva pagini, era plin de cifre, dar lipsit de comentarii. Nu existau nici critici, nici autocritică. Fără „spirit combativ” și „plănuiri de măsuri”, semnală „organul central de presă” al PCR.

Manifestări politico-ideologice la Brașov

În schimb, la capitolul „pregătire ideologică” excelau muncitorii brașoveni. De pildă, la Centrala Industrială de Produse Refractare s-a organizat dezbaterile ideologice. Conținutul, semnificația și importanța istorică a proiectului Programului-directivă și a Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al PCR”. Colocviul despre „făurirea societății socialiste” a făcut turul cătorva fabrici (Întreprinderea de Șuruburi și Întreprinderea de Tricotaje). „Despre formarea omului nou” s-a discutat la ateneul științific programat la Secția de Industrializare a Lemnului din Râșnov. În același oraș a avut loc manifestarea „Direcțiile principale ale dezvoltării social-economice în cincinalul 1991-1995 și în perspectivă până în anul 2000”. În fine, o masă rotundă despre literatură și artă în „Epoca Nicolae Ceaușescu” încheia seria manifestărilor în orașul Victoria.

Florin MIHAL

CRONICA NEAGRĂ

O carpetă cu păun, cât 10 Bălcescu la bursa rechizitoriilor

(Urmare din pag. 1)

Covor persan, 7.000 de lei. Preț de rechizitoriu. Un feon, denumire tot de rechizitoriu, 200 de lei. Patru casete Sony, 500 de lei.

Faceți și voi socoteala: trei casete ORWO, 300 de lei. O casetă TDK, 100 de lei. Acum atenție, amatori de kitschurii! O carpetă Păun „coastă” numa 1.000 de lei. Pentru iubitorii de muzică, dar și creatorii ei, mai

ales, i-auziți: o stație de amplificare „Doina” ajungea la 4.500 de lei. Și asta la preț de catalog „rechizitoriu”. Ce nostim, iată ce a furat un găinar, printre altele: un bibelou Donald, de 90 de lei. Altul, tot printre altele, un termos chinezesc, de 150 de lei. Un Bălcescu și-un Cuza, parcă. O mașină de răsniț cafea, 60 de lei. O perdea Pascani, 1.380 de lei. Tragem cortina. Piesa-i gata!

Crisinel C. POPA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

(Urmare din pag. 1)

Am tras de mâncălele cămășii până le-am desfăcut din cusături, i-am desfăcut nasturii până la buric și am înnotat-o, lăsând să se vadă trei degete din pielea abdominalului. Și

Garderoba de coșmar

mi-am desfăcut și părul. Când am terminat, cred că arătam ca o nebulă, cu freza valvoi și cu o foarfecă în mână.

Tata rămăsese fără cuvinte, se uita cu ochii holbați la mine și nu știa cum să reacționeze. Mama și-a dus

mâna la gură și a început să plângă. Iar eu am aruncat foarfeca pe covor, m-am întors pe călcăie și am intrat în dormitor.

Vreo săptămână n-au vorbit cu mine. Tata era trist și nu prea mă mânca, iar mama mă privea, parcă

spunându-mi din ochi: «Vrei să-l omori pe taică-tu?» Am început să port hainele pe care mi le cumpărase, deși încercam să le asortez cu unele care îmi plăceau. Până în '90 n-am avut ce face. Dar imediat după, mi-am cumpărat singură din

salariu o fustă «de lambada», un tricou cu inscrieri colorate și o pereche de blugi mulți. Ai mei au oftat când m-au văzut îmbrăcată, dar nu mi-au spus nimic.

[în consenmul
Andreea SAMINCHIȘE]

Mineritul din Voievozi: o lume aparte!

(Urmare din pag. 1)

Prima mină deschisă a fost Budoitunel, denumită astfel din cauză că, sub dealuri, slovacii au săpat un tunel pentru a transporta minerurile pe vagoane până la Derna-Tătăruși, unde societatea Magyar Aszfalt, care activează în perioada 1874-1922, și exploatează zăcămintele de nisip bituminos și lignit din 11 teritorii miniere localizate la Tătăruși, Derna și Budoit. Această societate maghiară construiește în zona Tătăruși și Derna două fabrici de bitum, carton asfaltat și uleiuri minerale.

În 1922, Societatea Magyar Asfalt este preluată de Industria Română de Petrol. În 1940-1944, prin Dictatul de la Viena, alături de celelalte ținuturi ale Transilvaniei de Nord, și această zonă a văii Bistrei trece sub stăpânirea Ungariei hortiste. În 1945, cu ocazia înapoierea reformei agrare, ultimele moșii existente au fost confiscate și împărțite țăranilor cu pământ puțin și fără pământ. Din păcate, pământul primit s-a dovedit a fi neroditor, strădanile țăranilor de a cultiva ceva pe el rămânând fără nici un rezultat. De aceea, aici nu s-a făcut colectivizarea. Doar inițiativa de a deschide cariera de suprafață de lignit a dus la recunoașterea valorii terenurilor din zonă.

În perioada 1950-1989, întreaga activitate industrială a zonei Popești (jud. Bihor) era legată de exploatarea lignitului și a nisipului bituminos. Oamenii locului nu aveau cum să aleagă altă meserie decât mineritul FOTO: Arhiva personală Gavril Vesa

Aminirile îi bântuie...

Plimbându-te astăzi pe străzile comunei Popești, nu ai cum să nu te întâlnești - la fiecare pas - cu un fost miner, fie muncitor, fie inginer. Fiecare dintre ei trăiește din parfumul amintirilor unor vremuri demult apuse. 2004 e anul în care au fost aruncați la gunoii 130 de ani de istorie a mineritului. În perioada 1950-1989, întreaga activitate industrială a zonei Popești era legată de exploatarea lignitului și a nisipului bituminos, care, din punct de vedere administrativ, a cunoscut numeroase schimbări de situație.

Cert este că zona a devenit prosperă. În 1975, mina de la Voievozi era declarată prima unitate de exploatare mecanică din România. „Minerul - foaie volantă, editată de Secția Propagandă a Comitetului Executiv PCR Bihor, „Comitetul PCR IM Voievozi și Comitetul Sindicatului IM Voievozi” descria astfel viața minerilor: „În anii socialismului au fost construite pentru minerii bazinului Voievozi un număr de 600 de apartamente, în condițiile introducerii mecanizării și automatizării în minerit, munca fizică a fost

diminuată în procent de 90%; minerilor le sunt puse la dispoziție grupuri sociale moderne, dotate cu băi, vestiare, spălătorii de haine etc.; zestrea tehnică a IM Voievozi depășește azi 1 miliard de lei; în prezent, un număr de 2.300 de miniere servesc la intrarea în schimb o masă caldă gratuită; Liceul Industrial Popești cu profil minier pregătește schimbul de mâine al mineritului; anual, pentru asigurarea condițiilor de muncă și a protecției personalului se investesc peste 3 milioane de lei; la dispoziția minerilor sunt asigurarea sănătății se află trei dispensare de întreprindere, un spital, patru medici; pentru copiii minerilor s-au construit grădinițe - câmin cu o capacitate de 150 locuri; în Voievozi funcționează o stație de salvare minieră și o școală de calificare; minerii și membrii lor de familie au la dispoziție un club modern, o popicărie, o bază sportivă și posibilități nelimitate de petrecere în mod plăcut și util al timpului liber”.

În anii '80 s-a amenajat cea mai modernă bază sportivă din județ, iar echipa de fotbal „Minerul Voievozi” a primit vizita fotbalistilor de la Univer-

sitatea Craiova. Corina Chiriac, Mirabela Dauer și alți reputați artiști precum și trupa Teatrului de Stat din Oradea au susținut constant spectacole pentru miniere. La Voievozi, minierele aveau la dispoziție biblioteca lor cu 12.000 de volume din toate domeniile de activitate.

„Erou al Muncii Socialiste“

Cei 6.000 de miniere, care au activat în zonă, dispuși să facă naveta chiar și de la 60 de km de casă, au adus Exploatarea Minieră Voievozi la culmea din 1985-1988 când au obținut locul 1 pe țară în minerit și au primit ordinul de „Erou al Muncii Socialiste”. Această distincție reprezenta o recunoaștere a meritelor angajaților, care asigurau 8-10% din producția națională de lignit! Doar în 1988, așa cum povestește Gavril Vesa, director general în perioada 1997-2001, s-au extras 1,32 milioane tone de cărbune! Cele 10 sectoare miniere acopereau activitatea pe 100 km de galerii. Dacă recurgem la aceeași sursă de

informare, ziarul Minerul... reiese că minerii își depășeau planul. La rubrica „Ne-am angajat...”, la paragraful referitor la cantitatea de lignit extrasă era menționată cifra de 4.000 tone, însă mai jos, în articol, la „Am realizat”, cifra ajunge la 17.000 tone. Alt motiv de laudă era economia de energie electrică de la 275.000 kw/h la 270.000 kw/h, precum și cele 12.000 de ore de muncă voluntar patriotică realizată pe parcursul unui an. După propaganda vremii, „Joița Tineretului” era, fără doar și poate, momentul cel mai așteptat, deoarece... toată lumea făcea muncă patriotică pentru a-și îmbunătăți viața!

Un sirian printre miniere

Privindu-l pe dr. Keer Shareef în timp ce consultă un puie de om, dornic să păsească pentru prima dată pe porțile școlii în toamnă, ai putea jură că te afli în fața unui român get-beget, un fiu al Voivoziului, care nu a respectat tradiția de familie de a se face miner, ci a ales cariera de doctor. În

realitate, povestea dr. Sirian Keer Shareef nu diferă cu mult de cea a co-naționalilor săi, care înainte de '89 au ales România pentru a studia medicina. Născut într-o familie numeroasă, într-o mică localitate din Siria, dr. Keer Shareef s-a „măritat” la Voievozi, așa cum îi place să glumească, după finalizarea studiilor Facultății de Medicină din Timișoara. „De 29 ani trăiesc în România și pot spune cu mâna pe inimă că aici mă simt acasă. Printre minierele de la Voievozi, care sunt niște oameni excepționali, sensibili, dar în același timp puternici, am ajuns să mă bucur de fiecare moment al vieții mele. Nu regret nici o secundă că am ales să rămân aici”, mărturisește plin de emoție dr. Shareef. Comparând epoca de glorie a mineritului din Voievozi și vremurile actuale, dr. Shareef are opinii tranșante. „Era mai bine, fiindcă aveai siguranța zilei de mâine. Atunci, ca și acum, numărul pacienților mei era de aproape 3.800 de persoane. Aveam o relație specială cu minerii. Erau oameni foarte buni la suflet și săritori. Lumea nu era așa rea ca acum.”

Teodora IVAN
Gavril VESA

RADIOGRAFII CULINARE

Crapul circar a sărit din șacoșă

Pește! Pește!! Pește!!! Pește proaspăt, viu chiar! Crap viu se vindea la o Alimentară de pe Calea Șerban Vodă, colț cu Str. Viilor. Asta era informația pe care o primise mama de la o vecină. Nici n-a stat pe gânduri și a plecat rapid, nu înainte de a-mi da un telefon prin care-mi spunea că-mi ține rând. Cum am terminat programul am și plecat către ea.

Am ajuns. Problema era să o găseșc pe mama în stufosă coadă, dar încep să o caut din coada cozii, având ca reper minunea-i de pălărie model „Cușma lui Mihai Viteazul”. Greu de găsit, mai ales pentru că mama era mică de statură și coada era formată din rânduri de câte cinci persoane. Am descoperit-o uititor de aproape de ușa magazinului. M-a văzut și a strigat victoriosă către un cetățean care a reacționat atât de brusc, încât am ajuns imediat lângă mama. Nimeni n-a scos o vorbă, de unde am înțeles că mama le împușca capul suficient de repede pentru a-mi ține rând. Curând am intrat în magazin. 20, doar atâția oameni încăpeau odată. Ușa s-a închis și noi, fericiți, pe rând, alegeam peștii. Mama a luat unul, mare și viu, pe care l-a băgat în șacoșă. Eu am luat doi, după ce l-am rugat pe vânzător să-i trosnească la cap cu greutatea de la cântar, pentru că nu puteam să-i omor eu acasă.

Vesele, nevoie mare, am făcut stânga împrejur și ne-am proțâp în stația de tramvai, așteptându-l pe 11, cel care avea să ne ducă până la BIG. Se lăsa bine inserarea. După cinci minute de dărdăit fericiți, a apărut și tramvaiul. Ne-am urcat la clasa a doua, pentru că nu se făcea să umplem cu miros de pește clasa întâi! În spate era liber, așa că mama a pus șacoșă jos, pentru că abia o ținea. Am pus-o și eu pe a mea și ne-am apucat de vorbit una-alta.

După două stații, vagonul, prost luminat, aproape s-a golit, mai erau doar câțiva călători, și aceia așezați pe scaunele înghețate. În momentul în care s-au închis ușile, simt o zăcănitură la picioare și o vâd pe mama că se apleacă brusc. Se ridică iar și face un pas în față. O femeie care se apleacă pe scaun cu fața către interiorul vagonului vede ceva că vine spre ea, fără să deslușească bine ce e, și începe să strige: „Săriiții! Vine ceva!” și ridică picioarele, ghermuindu-se pe scaun. Un bărbat care era cu spatele, când a simțit ceva rostogolindu-se pe lângă picioarele lui, a sărit în sus, iar când mama a ajuns în dreptul lui, aplecată, încercând să prindă acel ceva, a ridicat-o brusc, crezând că i-a venit rău. Mama s-a întors către el și i-a zis: „Lasă-mă!” și s-a repezit înainte. „Oleuul!”, strigă iar femeia de pe scaunul din față, în timp ce mama gâbuise, deja, arătarea ce ajunsese acum în partea din față a vagonului. Nu mai avea unde să înainteze și se zbatea acolo ca un disperat. Mama l-a înșfăcat supărată pe el și l-a îndesat la loc în șacoșă, dar de data asta cu capul în jos! Ca să se învete minte! Și-a aranjat cușma-pălărie, a lămurit femeia sperioasă că-i doar un biet pește și cu șacoșă în mână a venit lângă mine victoriosă.

În tot acest timp, eu, ca orice „copil”, mă prăpădeam de răs, uitându-mă la fețele celor de pe scaune, precum și la femeia ghemuită care nu-și venea în fire. Mai aveam o stație și coboram, iar eu aveam deja dureri de burdă de atâtă răs. Mama mi-a zis că „o femeie serioasă nu se hlizește din orice!” ca să-mi taie elanul, dar n-a reușit. Între timp s-a stabilit preparatele pe care trebuia să le fac eu, precum și soarta năbădăiosului care-i făcuse pocinogul în tramvai. După ce am coborât am izbucnit din nou în răs, iar mama, care până atunci se abținuse bine, acum, la adapostul întunericii de pe stradă, a început să rădă cu poftă de tot târâboiul. Din când în când, ridică puțin șacoșă și-i zicea crăpuluiui-dezertor: „Mă, să vezi ce ciorbiță am să fac din tine! Și ce saramură! Ce jar ai să mănânci! Nepoliticosule! Ai speriat lumea în tramvai, necivilizatul! M-ai făcut de răs în tramvai! Circarul! Nesuferitul!” și se puneau iar pe răs. Uitasem amândouă de coada imensă și de frigul îndurat. Prada merita sacrificiul.

Veronica BECTAS

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Iuga dorea azil politic în Occident

321280
17/25 - 0800/112
„Iorgu II”
Ora 18:11 - chemat

Violeta o sună pe soția lui „Iorgu” și aceasta se plânge de faptul că „I” o torturează de când a venit acasă, că el o inebunește și se jură tot timpul că o iubește și-și aduce aminte de fel de fel de chestii dinainte, așa că ei nu-i rămâne altceva decât să stea cât mai puțin pe acasă. Oricum, adaugă Nuți, noroc cu Columbia, care-l potolește pe „Iorgu”.

Din discuție mai reiese că acum „Iorgu” este plecat la fratele lui.

Violeta îi spune lui Nuți că trebuie să pună piciorul în prag și să-l pună la punct, ca să nu-și mai facă mendrele ca înainte.

Cele două vor mai vorbi.

12.09.1989 - Redactat căpitan.F.I.

Note

Filajul nu a fost, după el - grav.

Alt moment operativ pierdut.

Filaj. Să raportăm tov. Stana. Vom verifica dacă Nuți nu minte.

Azi. 13/9, ora 14:55, am raportat tov. Mr. Stana pierderea momentului operativ. Voi clarifica prin cercetare. „F” - frate.

Semnează: lt. col. Deleanu Vasile.

320995
17/24 - 0800/112
V.M.

„Iorgu”

Începând de pe la ora 9:25, familia începe să se audă cu diverse preocupări și discuții sporadice pe teme gospodărești.

După ora 11:00, „Iorgu” se întretine cu una dintre fiice despre traseul noii magistrale de metrou, tronșoanele ce se vor mai construi și pe teme vestimentare.

„Iorgu” o sfătuiește să învețe (nu rezultă ce anume), întrucât o să aibă nevoie acolo.

„Iorgu” i-a dat acest sfat și printr-o carte poștală trimisă de el, dar „nu v-au dat o nenorocită” că v-am spus niște chestii acolo.

„Iorgu” îi spune că are minte, dar trebuie să aibă și voință și să dea din mâini.

În continuare, „Iorgu” aranjează ceva (chitanțe sau scrisori) după dată, apoi citește poezii de George Coșbuc și se întretine cu fiica pe teme școlare.

„Iorgu” o pune pe fiică să citească o poezie în limba franceză. La refuzul acesteia, întrucât nu are cunoștințele necesare,

„Iorgu” o citește el, îi traduce unele cuvinte, după care îi spune că e necesar să învețe limba franceză, că „mergem la Paris când plecăm” și trebuie să facă un efort. (Notă lt. col. Deleanu: himere.) Pe la 13:45, „Iorgu” o întreabă pe soție când pleacă la țară.

„Elena” arată că trebuie să facă rost de cafea. „Iorgu” nu vede legătura, iar când Elena încearcă să-i explice, „Iorgu” îi

spune: „Lasă-mă în pace cu planul tău! Nu vreau să mă aud nimic! Am terminat capitolul ăsta! Nu-mi trebuie cafea, medicamente! Nu-mi mai trebuie nimic!”. Elena încearcă să-l facă să înțeleagă că a luat de la tanti Marioara (nu rezultă ce anume), „Iorgu” știe că nu au fost luate pentru el, ci pentru ca să fie. Soția îi spune că e vorba de vitamine.

Discuția degenerază în ceartă și tipă unul la altul.

Elena îi reproșează că a incurcat toate lucrurile, iar „Iorgu” nu știe ce lucruri a incurcat. Elena îi mai reproșează că el impune niște lucruri pe care însă el nu le-ar accepta de la alții.

Elena îi spune că trebuie depusă voință din partea tuturor, nu numai a unora.

„Iorgu” nu dorește decât ca întâi să-și rezolve problema lui. Elena arată că: „La tine totul e bun, totul este al tău. Și mai vorbești de dictatură. Nu te înțeleg, măi omule! Tu te bați în cap! Ce, ai luat-o ca Walesa?”. Elena nu acceptă ca el să facă ce vrea și că „cum m-a condus tata ani în șir, o să te conduc în continuare. Dar nu se poate să te țin acasă. Ce e aia? Nu se poate așa ceva!”.

„Iorgu” arată că a seară i-a făcut niște propuneri, la care Elena arată că „tu nu faci decât cu parul... Cu tuțitul și cu parul. Tu omori pentru chestiile astea. Nu se face așa!”.

„Iorgu” îi solicită să facă ea propuneri. Elena nu vrea nimic, dar nu poate sta cu dușmanul în casă și nu este de acord cu expresiile pe care le folosește față de ea.

Elena arată că îl doare copiii și ea l-a dorit, dar dacă confirmă în modul acesta, preferă să se despartă.

„Iorgu” nu înțelege de ce i se reproșează că ar fi făcut atâtea. „Ce dracului am făcut? Am omorât pe cineva? Ți-ai bătut joc de mine până acum!”

Cearta continuă mult timp în același context de mai sus.

„Iorgu” îi solicită în continuare ca relațiile dintre ei să fie normale, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, să formeze un cuplu armonios, întemeiat pe dragoste (Notă lt. col. Deleanu Vasile: ură!), pace și liniște, să se ocupe împreună de educația copiilor, aceasta fiind dorința lui cea mai mare în cei șase ani cât a fost în pușcărie, gândurile lui cele mai bune.

„Iorgu” este foarte frământat de situația lui și se gândește foarte mult la aceasta și la modalitatea de a rezolva cât mai onorabil problemele legate de relațiile dintre ei.

„Iorgu” îi recunoaște sacrificiile făcute în timpul cât el a lipsit, dar nu știe cum să treacă peste lucrul pe care l-a aflat în noaptea aceea. „Iorgu” nu acceptă să fie tratat așa cum l-a tratat ea uneori, cu tipete și urlete, mai ales că asemenea atitudini nu-l impresionează cu nimic.

Elena arată că ea nu suportă faptul că „Iorgu” nu o respectă pe mama ei, care a

insistat foarte mult, în lipsa lui, ca Elena să nu divorțeze de „Iorgu”, când era în pușcărie.

După ce mai reia unele aspecte ale relațiilor dintre ei, „Iorgu” se arată hotărât să se ducă să ceară azil politic oriunde dorește și pe urmă... O să fac eu pe nebunul, după ce am statutul asigurat, adică, am stabilit aceste contacte, o să fac ce spun eu. Dacă eu amân niște declarații, e ca n-am pașaport”. (Note lt. col. Deleanu Vasile: De reținut. Atenție!) Un timp, discuția este total neinteligibilă, fiind acoperită de zgomotul de fond care se aude din stradă.

Red. Cpt. VI - 12.09.1989

Notă lt. col. Deleanu Vasile: Direcția ICT, rezultă că la ora 18:00 Iorgu era la fratele său. Filajul ce face?

•••

Ministerul de Interne

Strict secret

Securitatea Municipiului București

Exemplar unic

112/VM/D I 0064417/12 septembrie 1989

Către IMB Sectorul I Miliție

La data de 17.08.1989, lucrătorii de la Circa 5 Miliție au acordat serviciului nostru un sprijin substanțial în rezolvarea unor probleme operative de pe raza respectivă.

Vă mulțumim pentru sprijinul și solici-tudinea manifestată de conducerea circumscripției, dorind să le primim și în viitor.

Șef serviciu

Lt. col. Anghel Ion

Semnează: Deleanu Vasile

•••

Republica Socialistă România

Strict secret

Ministerul de Interne

Unitatea Militară 0800/S București

Nr. 112/DV/DI/00

Către Unitatea Specială „T”

Urmare adresei noastre nr. 001541 din 9 septembrie 1989, prin care îl dădeam în consemn pe obiectivul „Iorgu”, posturile

ICDT 17/24 și ICT 22/25, vă comunicăm că în ziua de 10 septembrie, între orele 13:00 și 14:15 a fost pierdut un moment operativ (identificarea unui fost condamnat care l-a vizitat pe obiectivul din culpa dvs. (legătura nu a fost anunțată la Unitatea Specială „F” sau la noi pentru a fi pasată la plecare).

Având în vedere ordinea conducerii DSS date în caz, vă rugăm să ne sprijiniți efectiv în controlarea totală (în părțile ce vă privesc) a activității obiectivului.

Șeful unității

Extras din dosarul de urmărire informativă a lui Dumitru Iuga, provenit din arhiva CNSAS

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** 10,9 LEI

CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

Căpșele se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

CANOTORII ROMÂNII AU FĂCUT FURORI LA CAMPIONATUL MONDIAL

Cea de-a XV-a ediție a Campionatelor Mondiale de canotaj, desfășurată la începutul lunii septembrie 1989 la Bled, în Iugoslavia, a reconfirmat valoarea incontestabilă a vâsleșilor și rameșilor din România. Cu un total de șapte medalii, dintre care trei de aur, trei de argint și una de bronz, reprezentanții noștri au ocupat locul al doilea în clasamentul pe națiuni, după Republica Democrată Germană, reușind să devanseze forțe recunoscute în această disciplină, precum URSS, SUA, Marea Britanie, Australia sau Italia. Una dintre surprizele competiției a fost furnizată de Elisabeta Lipă, care a câștigat de o manieră entuziasmată proba de simplu, cucerind primul și singurul titlu mondial din carieră. Ea a luat cursa pe cont propriu imediat după start și a trecut linia de sosire cu un avans de aproape patru secunde față de a doua clasată, nemtoaica Birgit Peter. „Această victorie a însemnat enorm de mult pentru mine, mai ales că până atunci nu mai urcaser niciodată într-o barcă de simplu. Aveam 25 de ani, eram campioană olimpică la dublu vâsle în 1984 și visam să cuceresc o medalie de aur și la Campionatele Mondiale. Pe Birgit Peter o mai învinșesem o dată în acel an, așa că m-am așteptat să câștig. A fost singura dată când am concurat la Bled. Țin minte că am fost impresionată de baza sportivă și de condițiile pe care le aveam în vedere. În România nu cred că vom vedea niciodată așa ceva”, își aduce aminte Elisabeta Lipă, astăzi președintele Federației Române de Canotaj. Ea a mai luat startul și în proba de dublu vâsle, alături de Veronica Cochelea,

În aproape 25 de ani de carieră, Elisabeta Lipă a câștigat 20 de medalii olimpice și mondiale

cele două reușind să urce pe treapta a doua a podiumului de premiere. Un alt succes de prestigiu a fost obținut în proba de 8+1, considerată regina canotajului, pe care Anisoara Dobre, Marioara Curelea, Anca Tânase, Georgeta Soare, Adriana Bazon, Viorica Neculai, Livia Leonte, Mihaela Armășescu și cărmăciul Ecaterina Oancia au câștigat-o după un duel electrizant cu echipajul Germaniei Democratice. Băieții nu au rămas nici ei mai prejos, Vasile Năstase, Dimitrie Popescu, Valentin

Robu, Vasile Tomoioga și Marin Gheorghe impunându-se în proba de 4+1. Din cauza ariei de selecție destul de redusă, dar și din dorința de a câștiga cât mai multe medalii, canotorii noștri erau înscrși la mai multe probe, spre deosebire de adversarii lor, care nu participau decât la una. Așa a fost și cazul Elisabeta Lipă, Marioara Curelea, Adriana Bazon, Mihaela Armășescu, Livia Leonte și Viorica Neculai să câștige la Bled câte două medalii fiecare, dintre care una de aur. Ulte-

rior, văzând că românii au succes, acest sistem a fost aplicat și de alte țări. Rezultatele remarcabile obținute de canotorii la Campionatele Mondiale din 1989 s-au datorat talentului și efortului depus de sportivi și mai puțin condițiilor de pregătire pe care aceștia le aveau. Condiții care chiar se înrăutățiseră după ce lotul olimpic fusese obligat în 1988 să părăsească Snagovul, se pare din ordinul lui Nicolae Ceaușescu. Acesta obișnuia din când în când să se

plimbe cu vaporul pe lac și era deranjat de ambarcațiunile canotorilor, care vâsleau de zor la antrenamente. „Pe Ceaușescu l-am văzut de mai multe ori, chiar ne făcea semn amicale cu mâna de pe vapor. Nu știu dacă el sau cineva din anturajul său a dat ordin să plecăm, cert este că nu mai eram doriți acolo, așa că a trebuit să ne mutăm la Orșova, unde condițiile erau mult mai proaste. Nu exista o pistă amenajată, nu erau culoare și ne pregăteam mai mult după ureche. Stăteam 11 luni pe an în cantonament, câte patru în cameră și aveam televizor pe hol. Noi, fetele, ne uleam timpul citind sau croșetând. A fost o perioadă dificilă, dar eram toți conștienți că sportul presupune și sacrificii. Soțul meu era la București și nu ne vedeam decât o dată la două săptămâni, când antrenorul Victor Mociani ne dădea liber câteva zile. Am făcut naveta Orșova – București până după Revoluție, când lotul de canotaj s-a întors la Snagov. Mi-am asumat aceste sacrificii și dacă ar fi să o iau de la capăt nu aș schimba nimic în viața mea. Pe vremea aceea, performanța sportivă nu era răsplătită ca astăzi. Îmi aduc aminte că pentru titlul mondial am primit cam 10.000 de lei. În schimb, pentru că eram la Dinamo, am fost înaintată la gradul de locotenent, eu fiind până atunci sergent major, iar asta a însemnat o mare satisfacție pentru mine”, rememorează Elisabeta Lipă, cea care avea să fie desemnată ulterior cea mai mare canotoare a secolului trecut.

Vlad IONESCU

Michnik și Mazowiecki, buturugi mici în drumul carului mare

Cu o biografie de revoltat care începe încă din anii '60, Adam Michnik avea în 1989 toate motivele să fie buturuga mică în care s-a potolcit carul mare al regimului. Chiar dacă în acel an a ocupat funcții de plan secund precum consilier al lui Lech Walesa și redactor-șef la Gazeta Wyborcza, Michnik a fost un jucător-cheie în succesul „Solidarității”. Contribuția adusă a constat în activismul intelectual și talentul organizatoric.

Tadeusz Mazowiecki, din 12 septembrie 1989 primul premier necomunist din Polonia și Europa de Est, a fost un alt personaj-cheie. Spre deosebire de Michnik, Mazowiecki în 1989 era un jucător de atac. Avea o experiență politică mai bogată (membru al Parlamentului și, ulterior, arhitect al „Mesei rotunde” la care s-au așezat pentru a discuta opoziția și puterea).

Adam Michnik – generația „Flower power”
Adam Michnik a fost copilul anilor '60 în Polonia. Ani tulburi nu doar la Varșovia, dar și la Praga, Paris sau California. S-a născut în 1946, în capitala poloneză, ca fiu de comuniști intelectuali: tatăl – prim-secretar al Partidului Comunist din Ucraina occidentală, iar mama autor de cărți de povești pentru copii. El evreu, iar ea poloneză. De aici, auto-definirea lui Michnik ca „Polonez cu origini evreiești”. Nu a fost singurul copil al cuplului Michnik. Fratele mai mare, Stefan Michnik, în era stalinismului a fost judecător. Ulterior, lui i s-a imputat judecarea unor procese sensibile, precum sentința la moarte a unui zis spion, pe nume Zefirya Machalla. Pasiunea revoluționară și orientarea intelectuală Adam Michnik a moștenit-o, pare-se, de la tată.

Disciplina organizatorică a câștigat-o singur prin activarea într-o serie de organizații.

De-a șoarecele și pisica cu regimul
Din școala primară, Michnik era de găsit în rândurile „Trupelor lui Walter”, filială a Asociației Poloneze de Cercetași (ZHP), sub îndrumarea lui Jacek Kuron. Misiunea acestei organizații a fost aceea de a transmite de la o generație la alta valorile revoluționare ale comunismului. Puțin după ce Michnik a pășit în școala secundară, organizația a fost interzisă. În această situație, a aderat la Clubul Cercul Incoactiv (KKK). La nici 15 ani și-a făcut intrarea triumfală vorbind despre reforma în educație. Nici acesta nu a avut o existență îndelungată, pentru că în 1962 și-a suspendat activitatea. Sub protecția lui Adam Schaff, filosof al noii orientări a regimului comunist și la îndrumarea lui Jozef Lipski, Michnik a înființat Clubul Vânătorilor de Contradiții (KPS). Principala contradicție a fost cea dintre ideologia comunistă și aplicarea ei practică. Sub îndrumarea aceluiași Jacek Kuron, membrii KPS discutau textele importante ale comunismului și propuneau modalități de schimbare. În 1964 a devenit student la istorie în cadrul Universității din Varșovia. La scurt timp a fost suspendat pentru distribuirea „Scrisorilor către partid” prin care se cerea reformarea partidului. În plus, Partidul Unit al Muncitorilor din Polonia (PZPR) a interzis tipărirea oricărui text semnat de Adam Michnik. Până prin 1989, o mare parte din texte au fost semnate sub pseudonim. A doua suspendare (1966) a venit pe fondul participării la grupurile de discuție inițiate de filosoful Leszek Kolakowski. Participarea la revoltele studențești din martie 1968, alături de alți fii de comuniști, i-a adus excluderea din universitate și trei ani de închisoare „pentru huliganism”. A fost eliberat un an mai târziu, cu păstrarea interdicției de a mai studia la universitate. Studiile de istorie le-a terminat abia către mijlocul anilor '70 la Universitatea Adam Mickiewicz din Poznań. După doi ani lucrați ca șofer pe platforma industrială Rosa Luxemburg, a devenit secretar personal al poetului Antoni Słonimski. Immediat după moartea acestuia a plecat la Paris unde a stat un an. S-a întors în Polonia (1977) pentru a lua parte în Comitetul pentru Apărarea Muncitorilor (KOR). Din 1980 și până în 1989 a funcționat ca consilier în câteva sindicate regionale afiliate „Solidarității”. Pentru că a refuzat la declararea legii marțiale (1981) să depună jurământ de loialitate, a fost din nou arestat (până în 1984). În timpul arestului a făcut greva foamei pentru a se recunoaște statutul de deținut politic. În 1985 a intrat din nou după grații pentru participarea la greva de pe santierul naval de la Gdansk. Condamnat la trei ani, eliberarea a venit anul următor.

1989 îl găsește pe Adam Michnik consilier al lui Lech Walesa în cadrul „Solidarității”. La recomandarea acestuia, a pus bazele cotidianului Gazeta Wyborcza (în traducere Ziarul electorala), care urma să asigure comunicarea conducerii sindicatului cu membrii și simpatizanții în vederea alegerilor planuite pentru iunie 1989. Nu a fost prima dată când Michnik conducea un ziar. Din 1977 a fost redactor-șef la diferite publicații cu circulație clandestină. Victoria „Solidarității” la alegerile din vara lui 1989 i-a adus un loc în parlament.

Tadeusz Mazowiecki – premier necomunist în țară comunistă

Aceleași alegeri l-au adus pe Tadeusz Mazowiecki (născut în 1927, la Plock) în poziția de prim-ministru necomunist al Poloniei comuniste. O situație unică în Europa centrală și de Est. Dacă Michnik ca fiu de comunist a avut o orientare ateistă, Mazowiecki a fost un catolic practicant. Activitatea organizațională și-a început-o în 1945 ca membru al Asociației Catolice PAX, aflat sub controlul direct al comunistilor. În această calitate, viitorul premier a fost implicat în defăimarea publică a episcopului Czesław Kaczmarek, acuzat pentru „complot împotriva regimului”. A fost exclus (1955) pentru organizarea opoziției interne. După plecarea din PAX, a pus bazele Clubului „Intelighenția Catolică” și al organului de presă Wiesz (în traducere „Legătura”). A fost ales membru în Camera Deputaților (Sejm) ca membru al partidului catolic de opoziție, Znak. În această calitate, a jucat un rol activ în apărarea mișcărilor studențești (martie 1968) și în găsirea vinovaților pentru morții și răniții din revoltele muncitorești (1970). În august 1980, a participat din partea KOR la organizarea echipei de negociatori cu regimul comunist. A înființat și a condus magazinul săptămânal Tygodnik Solidarnosc. Nu pentru mult timp, pentru că împunerea legii marțiale a condus la arestarea sa. A fost eliberat un an mai târziu. În 1988 a participat la prima întâlnire dintre membrii sindicaliști și regim când s-a decis așezarea la „Masa rotundă”. Cu experiența negocierilor din 1980, nouă ani mai târziu, Mazowiecki s-a afirmat ca un lider ponderat, adeptul reformelor graduale. Exact ca Lech Walesa care, refuzând propunerea de a fi premier, a sugerat această poziție lui Tadeusz Mazowiecki (17 august 1989). O săptămână mai târziu acest lucru s-a îndeplinit, devenind astfel cel dintâi premier necomunist de după 1948, în Europa Centrală și de Est.

Nicolae DRĂGUȘIN

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Uzul armelor de foc la frontieră

Buletinul Oficial al României de la 17 iulie a publicat un decret care întărește decretul dat anterior, în anii 1969 și 1971, cu privire la „paza frontierelor de stat ale României”. Noul decret a fost emis de Consiliul de stat și a fost semnat de Nicolae Ceaușescu în postura sa de șef al statului. Multe dintre conținuturile decretului nu sunt însă noi. Cele câteva noi măsuri represive care au fost introduse au ca scop principal să încetinească fuga românilor afară din țară. Presa vestică, iugoslavă și maghiară a relatat despre numeroase incidente care au avut loc la granițele României. Cea mai cunoscută dintre aceste povestiri este cea a unei fugi spectaculoase a unei femei însărcinate, care a reușit să traverseze Dunărea înot, a ajuns în Iugoslavia, unde a născut la puțin timp după sosire. Modificările decretului din 1969 reflectă intensificarea represiei în România ultimilor 20 de ani și deteriorarea relațiilor țării cu vecinii ei socialiști. Deja decretul din 1969 era extrem de strict: o zonă între 30 și 40 de kilometri de-a lungul frontierei a fost denumită „zonă de frontieră”. Românii au acces restricționat în această zonă, cu excepția turiștilor din stațiunile de la Marea Neagră. În interiorul zonei de frontieră, vizitatorii trebuie să își raporteze la Mișcările sosirea și să își justifice prezența și să informeze cu privire la durata sederii lor. Grănicierii sunt autorizați să „descopere, identifice și să îi rețină pe acei indivizi care au încălcat legile cu privire la frontieră”.

Amendamente

Pe lângă aceste prevederi, noul amendament adaugă și alte „măsuri necesare”, printre care „lucrări de inginerie” și dispozitive de semnalizare de-a lungul graniței. Presa vestică și maghiară a relatat despre aceste dispozitive, ridicate de-a lungul graniței cu Ungaria, încă de la începutul acestei veri. Aceste „dispozitive de protecție și control” sunt parte a lucrărilor de inginerie al cărui scop nu a fost însă precizat. Din motive necunoscute, aceste „lucrări” sunt amplasate doar în câteva părți ale granițelor românești: 47 de kilometri la granița cu Ungaria, 35 de kilometri la frontiera cu Iugoslavia, 33 de kilometri la granița sovietică și 20 de kilometri de-a lungul frontierei bulgărești. Granițele românești sunt mult mai lungi decât ar arăta-o cifrele de mai sus. Decretul nu da detalii despre cât spațiu rămâne între dispozitive. Decretul nu explică nici tratamentul diferit al celor patru țări vecine, deși lungimea acestor bariere pare a indica starea relațiilor României cu vecinii ei. Cu alte cuvinte, cu cât dispozitivul e mai lung, cu atât relațiile sunt mai proaste. Noul decret prevede și largirea fâșiei adiacente graniței. Înainte, așa-numitele parcele plantate cu porumb și floarea-soarelui puteau începe de la 50 de metri de fâșia pe care patrolau grănicierii. Conform vechiului decret, această distanță putea crește până la 250 de metri. În

această zonă, țăraniii puteau cultiva doar soiuri scunde, precum sfecla. Noul decret prevede că plantele înalte nu pot fi cultivate decât la peste un kilometru de graniță. Mai mult, autoritățile au hotărât ca vânătoarea (deja sever restricționată în România), dar și lucrările de construcție care anterior erau autorizate la 500 de metri de la graniță să nu se mai facă decât la peste un kilometru. Se pare că autoritățile încearcă să împiedice refugiații să se ascundă în lanurile de cultură înalte înainte de a încerca să alerge peste fâșia de 50 de metri de plante joase de la graniță. Noile reguli fac lucrurile mai dificile. Noul decret interzice culturile de pe lângă șosele, râuri, acest lucru fiind interzis chiar și pe zonele care ar avea nevoie de culturi care să împiedice eroziunea solului.

Uzul armelor de foc

Noul decret modifică și acele pasaje din decretul din 1971 care se referă la portul armelor și la uzul armelor de foc. Conform decretului din 1971, grănicierii erau autorizați să tragă „doar dacă e absolut necesar și nu există alt mijloc de prevenire și constrângere”. Mai clar, decretul prevedea că se putea trage doar asupra celor care ar fi atacat patrulele sau ar fi pus în pericol posturile de pază, ca și asupra persoanelor aflate sub urmărirea autorităților. Decretul prevedea ca focurile de armă să fie utilizate împotriva celor care evadaseră din închisori.

Decretul din 1971 mai preciza că se trage doar după avertisment: cu alte cuvinte, trebuiau date două avertismente verbale. Dacă nu rămăneau fără efect, erau urmate de o împușcătură în aer. Noul decret include două paragrafe suplimentare cu privire la uzul armelor de foc. În primul dintre ele se spune: „În cazul unui atac asupra frontierei sau al unei tentative de a dezarma grănicierii... se permite uzul armelor de foc. Dar este interzis să se ucidă prin împușcare alt tip de contravenienți”.

Cel de-al doilea paragraf precizează: „Înfractorii care au fugit de sub escortă sau din detenție vor fi urmăriți pentru a fi prinși, dar fără a se recurge la arme de foc. Totuși, dacă aceștia au comis anterior ofense grave și dacă fuga lor peste graniță prezintă un pericol deosebit, uzul armelor de foc este permis în condițiile Articolului 39”. Articolul 39 este o parte a decretului din 1971 și prevede ca împușcăturile să fie îndreptate „pe cât posibil” spre picioare, „dar în a evita moartea celor asupra cărora s-a tras”. Totuși, nu este clar cine trebuie să decidă ce anume reprezintă „gravă ofensă” și „pericol deosebit”.

Mihail Sturdza
Radio Europa Liberă (München) – Raport al secției de cercetare, condusă de dr M. Șafir.
Document din „Arhiva 1989”,
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
(Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

DIN PRESA EXILULUI

Refugiații est-germani din Ungaria trec în masă în Germania Federală

Budapesta. A început trecerea în masă a refugiaților est-germani din Ungaria, prin Austria, în Germania Federală. Aceasta, după ce ministrul maghiar de Externe, Gyula Horn, a transmis la televiziune un comunicat dramatic conform căruia guvernul maghiar a hotărât să renunțe în mod unilateral la paragraful din acordul său cu Germania răsăriteană, care îi obligă să împiedice trecerea unor cetățeni est-germani spre țările occidentale dispuse să-i primească. După unele aprecieri, în prezent se află în Ungaria 60.000 de „turiști” est-germani, iar cea mai mare parte dintre ei nu vor să se înapoieze în patrie. Conform noului aranjament, grănicierii maghiari le vor permite deținătorilor de pașaport est-german să treacă liber în Austria sau în Iugoslavia. De la Bonn s-a transmis că autoritățile Germaniei Federale sunt pregătite să absoarbă refugiații. Ei vor primi în mod automat cetățenia vest-germană. Purtătorul de cuvânt al Crucii Roșii Internaționale a transmis că 60 de autobuze au fost trimise ieri să transporte 3.000 de refugiați. Noul aranjament este caracterizat drept „temporar”, dar după afirmațiile ministrului de Externe maghiar, el va rămâne în vigoare până la găsirea unei soluții definitive, ceea ce înseamnă pe timp nelimitat, deoarece autoritățile Germaniei răsăritene nu îngrădesc pentru moment plecarea cetățenilor lor în Ungaria.

Între timp, în urma comunicatului făcut de ministrul maghiar la televiziune, au început să sosească în Ungaria cetățeni sovietici și cehoslovaci care vor să emigreze în Occident. Acestora nu li se permite să pătrundă în tabere și ei nu sunt incluși în aranjament.

Lupta (Paris), nr. 128/1989
Arhiva Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc, Fond Dan Culcer

vremea

În țară, vremea a fost rece, cu cerul înnorat. Au căzut ploii sub formă de averse în toate zonele țării, dar mai accentuat în centrul, nordul și nord-estul vestul țării. Vântul a bătu slab până la moderat. În zonele de deal și de munte viteza vântului a atins 80 km/oră. Pe alocuri s-a semnalat ceață, îndeosebi în de-

presiunile intramontane. Temperaturile maxime au fost cuprinse între 16 și 20 grade, iar cele minime între 11 și 13 grade.

În București, vremea a fost rece, cu cerul înnorat. A plouat pe tot parcursul zilei. Temperaturile maxime s-au situat în jurul valorii de 18 grade, cele minime între 13-15 grade.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Caut femeie externă, îngrijire copil 3 ani, Calea Moșilor.
Caut urgent femeie îngrijire copil 2 ani.
I.P.A. Comprocoop București încadrează prin concurs, conform Legii nr. 12/1971, șef birou plan, organizarea muncii, și croitorese-lenjerese. Candidații trebuie să aibă domiciliul stabil în municipiul București.

Imprimeria BNSRS încadrează șef-birou aprovizionare-transport, șef-formație pază P.S.I. administrație, controlori poartă, rețușeri.
I.L.V. – Policolor încadrează economist cu experiență în probleme preț-cost, 2 economiști la serviciul contabilitate, un analist programator cu studii superioare.
Muzeul Grigore Antipa încadrează doi paznici-portari (bărbați).

VÂNZĂRI
Vând televizor Cromatic sigilat.
Vând dormitor, mobilă hol, bibliotecă, diverse componente auxiliare mobilă, lustre – toate noi.
Vând Mercedes 230 S, pe benzină, stare impecabilă.
Vând casă la curte, două camere, bucătărie, pivniță, liberă.

tv 12 septembrie 1989

19:00 Telegurnal
19:25 Să trăim și să muncim în spiritul normelor echității socialiste
Gând cutezător, acțiune revoluționară
19:45 Industrie – programe prioritare
În spiritul sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu
Realizarea programelor de investiții vizând sporirea bazei de materii prime și energetice. Redactor Radu George Serafim
20:05 Teatru Tv

Fericirea noastră cea de toate zilele
De Octavian Sava
Interpretează: Valeria Seciu, Valeriu Paraschiv, Ștefan Tivodaru, Mihaela Găgiu, Horațiu Mălăele, Constantin Diplan, Paul Lavric, Adriana Popovici, Zoe Muscan, Gheorghe Vrâncănu, Agapian Andrei
Regia artistică Olimpia Arghir
21:40 Din frumusețile patriei
Documentar
21:50 Telegurnal
22:00 Închiderea programului

ESTIVALE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Informația Bucureștiului, 1989

amintiri

ATI AUZIT DE „PRODCOMPLEX”?

Notați adresa: Ia. Mureș, str. Gheorghe Doja nr. 177 / telefon: 3 61 07
telax: 4 52 42.

„Și rețineti completate pr-duselor cu marca „PRODCOMPLEX”

- utilaj chimic pentru industria chimică
- masin de sudat saci din polietilen
- linii de transport pentru materiale plastice
- piese de vulcanizat cauciuc
- articole injectate din material plastic
- usiguenți, bolle, schimbătoare ale căldurii.

„PRODCOMPLEX” este în... maltime și în lumea sportului alpin, producind și livrind cu promptitudine:

- tucșocuri cu schelet metalic
- apritor schi „Antine”, skate-board
- legături schi din dublu securit